

M. Saim UYSAL

Enflasyon sorununu çözmeden sürdürülebilirlik sağlanamaz

9.3.2018

Geçtiğimiz hafta içinde iki önemli ekonomik gösterge belli oldu. Şubat ayı enflasyon oranları ve Para Politikası Kurul Kararı açıklandı. Her iki ekonomik göstergeyi açıklamadan önce, sürekli tekrar ettiğimiz bir hususu önemine binaen yinelemekte yarar görüyoruz;

Makro ekonomik politikalarda bütüncül bir yaklaşım içinde olunmazsa “sürdürülebilirlik” sağlamak mümkün olamıyor. Bütüncül yaklaşım dediğimiz bu politika; ekonominin bütün alanlarını, büyüme, istihdam, enflasyon, bütçe, cari açık gibi ana parametrelerin tümünde bir uyum gerektiriyor. Aksi halde büyümede olumlu bir hedefe giderken çift haneli enflasyon ve işsizlik sonuçlarına birde yükselen cari açık, borç ve bütçe açıklarını eklersek “Büyüme” deki olumlu gidişatı da sürdürülebilirliğimiz kalmıyor. Bu uyumun sağlanabilmesi için de “Düzenleyici Kurumlar”ın (Merkez Bankası, BDDK ve SPK gibi) tam anlamıyla bağımsız karar alabilmeleri ve uygulama yapmalarına imkan tanınmalıdır.

Bu konudaki başarının bir başka temel koşulu da ekonomik yaklaşımlara kısa vadeli değil uzun vadeli bakılması gerektiğidir. Doğulu toplumlar genellikle kısa vadeli yaklaşımları benimsemekte, uzun vadeli politikalar üretmekte isteksiz kalmaktadır. Hâlbuki kısa vadede acı reçeteye katlanmak uzun vadede olumlu sonuçların sürdürülebilirliğini kolaylaştırmaktadır.

Yılın ikinci ayı sonu itibariyle enflasyon yıllık ÜFE de %13,71, oniki aylık ortalamalarda %15,50, TÜFE’de ise (manşet enflasyonu) yıllık %10,26, on iki aylık ortalama ise 11,23 oranında artış gösterdi.

Daha önceki yazılarımızda bahsettiğimiz üzere 2018 yılında çift haneli enflasyon oranları görmeye devam edeceğiz. Endekste ki 407 maddenin 32. Sinin ortalama fiyatlarında değişim olmazken 269 maddenin ortalama fiyatı arttı.

Merkez Bankası, bu enflasyon açıklamasından sonra hafta içinde faiz oranlarını değiştirmede. Geç likidite penceresi faizini %12.75’te bıraktı. Banka, duyurusunda “enflasyon ve beklentilerin bulunduğu yüksek seviyelerin fiyatlamaya davranışlarında risk oluşturmaya devam ettiğini,

çekirdek enflasyonun yüksek seyrettiğini, ana eğilime ilişkin göstergelerin katılıkların da sürdüğünü gerekçe göstererek sıkı duruşun korunmasına karar verdiğini” açıklamış bulunmaktadır.

Merkez Bankasının belirlediği gerekçelere ilaveten enflasyonun yüksek kalmasına neden olan bazı unsurları şöyle sıralayabiliriz.

- Döviz kuru kayıpları nedeniyle oluşan ÜFE TÜFE geçişkenliği devam etmektedir.

- Enerji (petrol ve elektrik) fiyatları bir önceki yıla göre %20 civarında artış göstermiştir. Emtia fiyatları da bu artışa paralel seyretmektedir.

- İç ve dış talep canlılığını devam ettirmektedir.

- Jeopolitik gelişmelerin belirsizliği risk algısındaki düşmeyi engellemektedir.

- Üretim yapımızın ithalata bağılılığında azalma yaratılamamıştır.

- Rasyonel beklentiler bozulmuş ve fiyatlama davranışları piyasalarda %10 luk enflasyon oranına paralel bir seyir izlemeye başlamıştır.

- Maliye politikasındaki gevşemenin azalmayacağı, aksine teşvik ve indirimlerin devam edeceği görüntüsü bütçe sonuçlarını olumsuz etkilemeye devam etmiştir. 170 milyar TL tutarında KDV iadesinin ödenmesine ilişkin tasarı T.B.M.M. ‘ne sunulmuştur.

- Gıda fiyatları konusunda “Gıda Komitesi” çalışmaları sonuçsuz kalmış ve bu sektörde fiyatlar ortalamanın üzerinde artmıştır.

- Kur oynaklığına neden olan cari açık ve finansman kalitesi bozulması engellenememiştir.

- Dış Ticaret açığında endişe verici gelişmeler seyretmeye başlamıştır. Açık artış oranları çok yükselmiştir.

- Askeri harcamaların yükselmesi yanında, dış finansman gereksinimlerinin 220 milyar doları aşması, ticaret savaşlarının başladığı ve küresel finans koşullarında paranın pahalılaştığı bir ortamda bir kırılma unsuru olarak değerlendirilmesine ve yurtiçi dolarizasyonun artmasına neden olmuştur. (DTH’lar toplam mevduatın %46’sına ulaşmıştır)

- Moody’s Türkiye’nin uzun vadeli kredi notunu Ba2’ye çekerek yatırım yapılabilir düzeyin iki kademe altına indirdi. Nedenlerini de para politikasının etkinliğinin azalması ve yüksek cari açık, yüksek borç ve küresel anlamda bir dış şok riski olarak sıraladı.

Yeni enflasyon normal çifte haneye doğru gidiyor. Geçen yıldan bu yana ortalama enflasyon oranları çift hanelerde seyrediyor. Bu da kronik enflasyonda yeni normalin (%10) çift hanede olduğu gibi bir izlenim veriyor.

Enflasyon oranlarında “eşik değer” bu gelişmeler sonrası çift haneli olursa bir sonraki eşik değerin daha yukarıda oluşacağını söylemek kehanet olmaz.

Küresel ticarete korumacılık önlemleri yeni FED faiz artırımını ve bilanço daraltılması gelişmeleriyle birleşirse küresel ortamda ve bu arada ülkemizde enflasyonun daha da yükseleceğini bilmeli ve kısa vadede acı da olsa uzun vadeli önlemler almaktan kaçınmamalıyız.

Para Politikasının etkinliğini arttırmadan ve maliye politikasında gevşemeyi ortadan kaldırmadan enflasyonu önlemede ciddi mesafe alınamıyor. Ülkemizin geçmiş 1970 – 2000 yılları arasındaki dönemlerinden yeterli dersleri çıkarmadığımız anlaşılıyor.